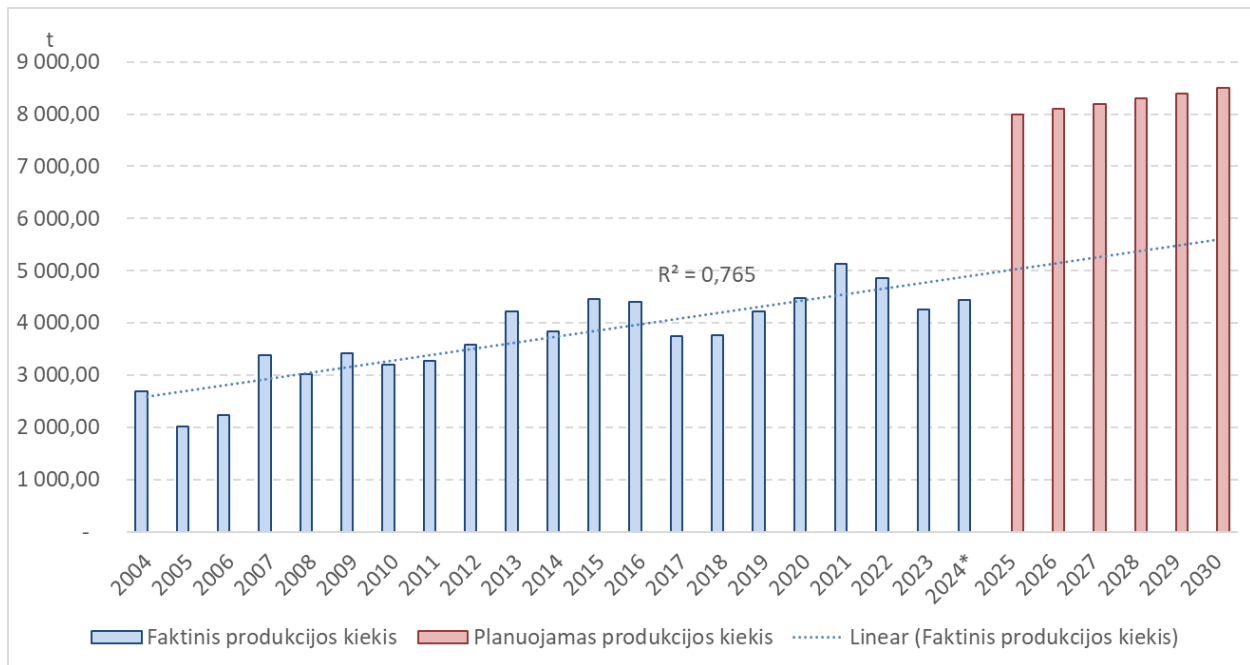


Akvakultūros sektoriaus analizė strateginiams Akvakultūros plėtros plano rodikliams pasiekti

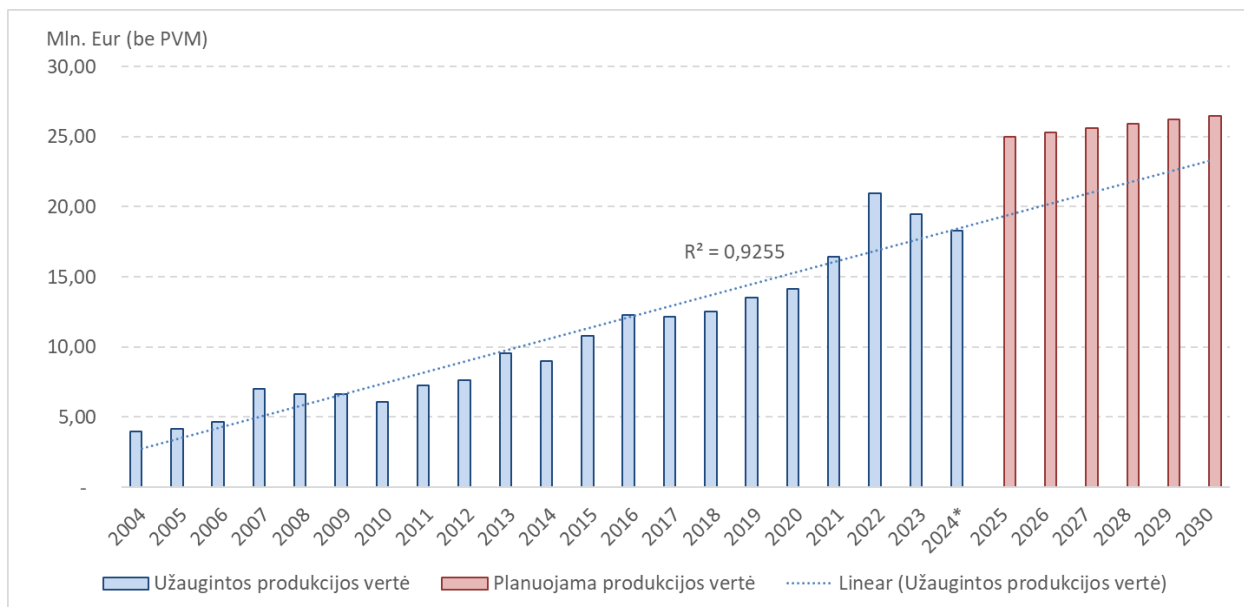
Bendroji akvakultūros produkcijos gamyba Lietuvoje, 2004-2023 m. laikotarpiu, turėjo augimo tendenciją su nežymiais svyravimais, dažnu atveju įtakotais nepalankių klimatinių sąlygų, kadangi didžiąją dalį produkcijos sudaro tvenkinių produkcija, o 2020 - 2022 m. laikotarpiu dėl COVID19 pandemijos apribojimų ir dėl karo Ukrainoje atsiradusio rinkų nestabilumo. Didžiausias akvakultūros produkcijos kiekis buvo pasiektas 2021 m. - 5,1 tūkst. tonų, tačiau 2022 m. prasidėjus karui Ukrainoje, energetikos sektoriuje ir žemės ūkio produktų rinkose įvykę pokyčiai, neigiamai įtakojo žaliavų tiekimo grandines bei konkurencingumą išaugus kaštams. Kadangi tvenkinių akvakultūroje pašarams naudojamos grūdinės kultūros, grūdų kainos padidėjimas neigiamai paveikė bendrus gamybos kiekius, o gamyba nuo 2021 m. piko iki 2023 m. sumažėjo 17%. Prognozuojama, kad 2024 m. gamybos kiekis padidės 4% ir sieks 4,4 tūkst. tonų. Nuo 2010 m. tvenkinių akvakultūros gamybos kiekiai neturi augimo tendencijos tačiau išlieka stabilūs. Pavyzdžiui, 2023 m. bendras tvenkinių produkcijos kiekis sumažėjo 2%, palyginti su 2010 m. Bendra akvakultūros produkcijos augimo tendencija 2010-2023 m. buvo įtakota UAS akvakultūros segmento plėtros ir augančios Afrikinių šamų bei vaivorykštinių upėtakių gamybos. Nors bendroji akvakultūros gamyba ilgainiui didėja, Akvakultūros plėtros plane numatyto 8 tūkst. tonų produkcijos kiekio padidėjimas 2025 m. pagal dabartinius UAS ir tvenkinių pajėgumus yra mažai tikėtinas.



Užaugintos ir realizuotos akvakultūros produkcijos kiekis 2004-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*

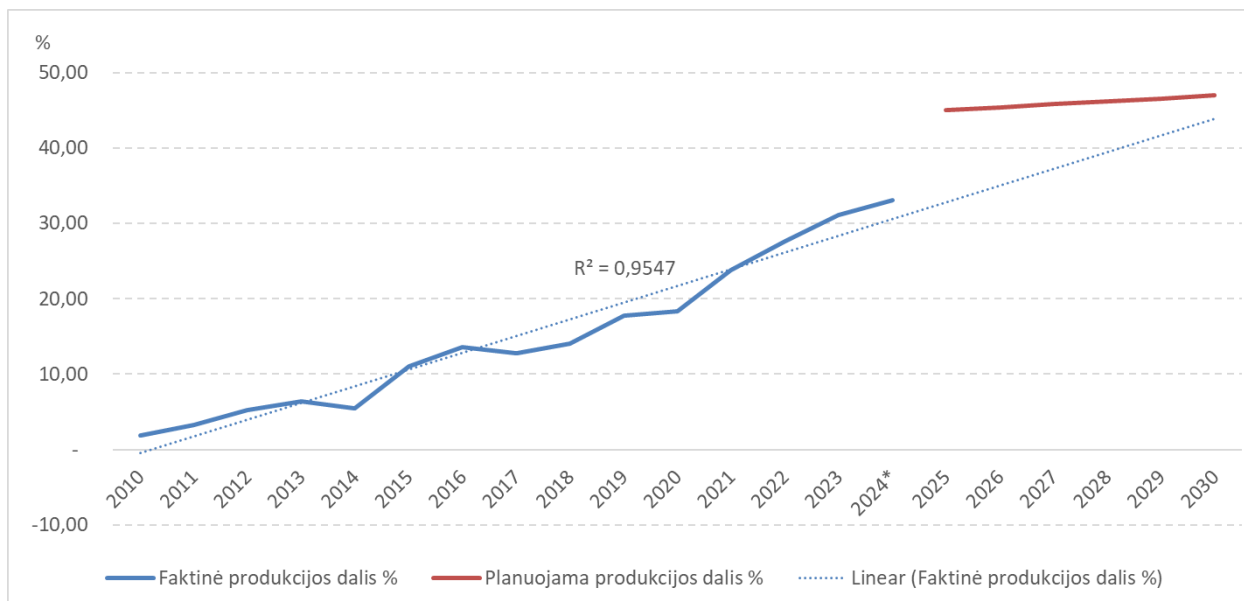
Akvakultūros sektoriaus realizuotos produkcijos vertė, skirtingai nuo produkcijos kiekio turėjo augimo tendenciją tiek tvenkinių akvakultūroje, tiek ir UAS sistemas naudojančiuose ūkiuose. Produkcijos vertės didėjimą lėmė investicijos į pridėtinę vertę kuriančias bei produkcijos

diversifikavimą didinančias technologijas, pagrinde produkcijos perdirbimo bei marketingo srityse. Produkcijos vertės ženklus padidėjimas 2022 m. buvo susijęs su išaugusia infliacija, kurią įtakojo Rusijos sukeltas karas Ukrainoje. Akvakultūros produkcijos kainų didėjimas nebuvo išskirtinis kitų sektorių kontekste, brango daugelis maisto produktų, paslaugų bei produktų visose Europos rinkose. Infliaciją sukėlė brangę maisto gamybos žaliavos, energijos produktai bei paslaugos. Žiūrint į perspektyvą, dabartinis akvakultūros produkcijos vertės didėjimo trendas daugmaž atitinka Akvakultūros plėtros plane siektinas akvakultūros produkcijos vertės reikšmes 2025 m. ir 2030 m.

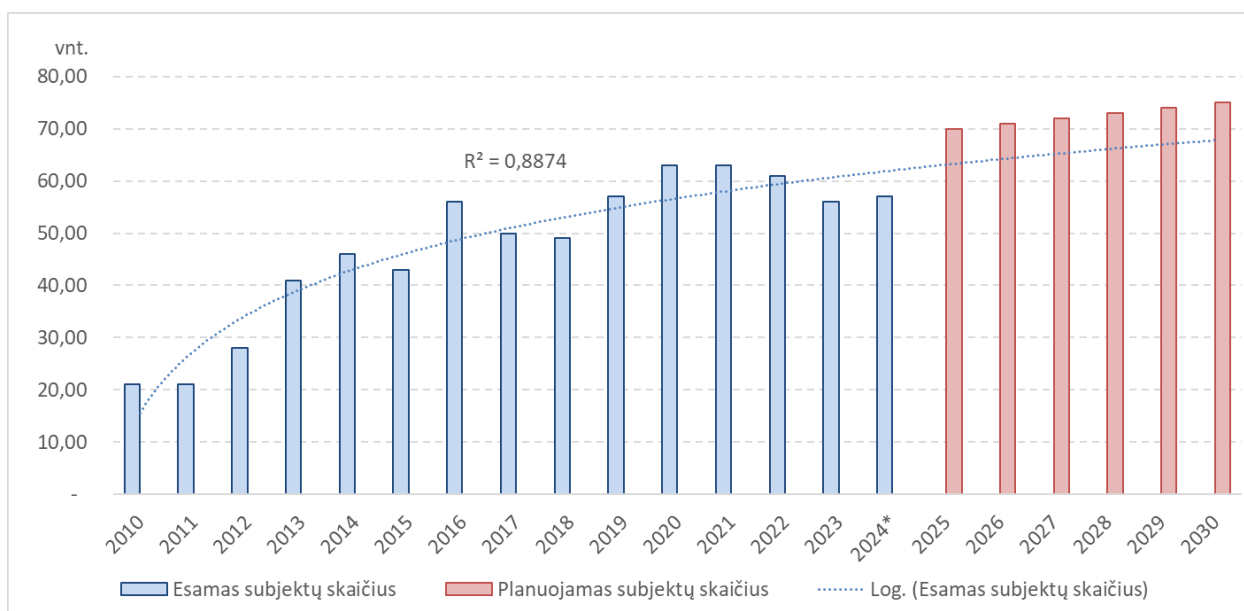


Užaugintos ir realizuotos akvakultūros produkcijos vertė mln. Eur 2004-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*

Uždarų akvakultūros sistemų (UAS) populiarumą lėmė šios technologijos pritaikomumas žuvų auginimui tam nepalankiose sąlygose lyginant su tvenkinių akvakultūra. UAS gali būti įrengtos beveik bet kurioje vietoje, nepriklausomai nuo hidrografinio tinklo kuris svarbus tvenkinių akvakultūroje. UAS galima kontroliuoti aplinkos bei žuvų auginimo sąlygas, todėl jos nepriklauso nuo klimatinų pokyčių, gali būti įrengtos arčiau potencialių vartotojų, kas palanku tiesioginiam pardavimui. Baseinų ir kanalų (atviros pratekančios sistemos) pajėgumai Lietuvos akvakultūros sektoriuje išliko stabilūs, jie yra įrengti kaip dalis tvenkinių akvakultūros infrastruktūros, todėl bendrąjį pratekančių sistemų augimą lėmė UAS plėtra. Vertinant pratekančių akvakultūros sistemų pagamintos produkcijos dalies bendroje produkcijoje tendą, Akvakultūros plėtros plane numatytos siektinos reikšmės 2030 m. turėtų būti pasiektos, šiek tiek mažesnė tikimybė pasiekti 2025 m. užsibrėžtą rezultatą.



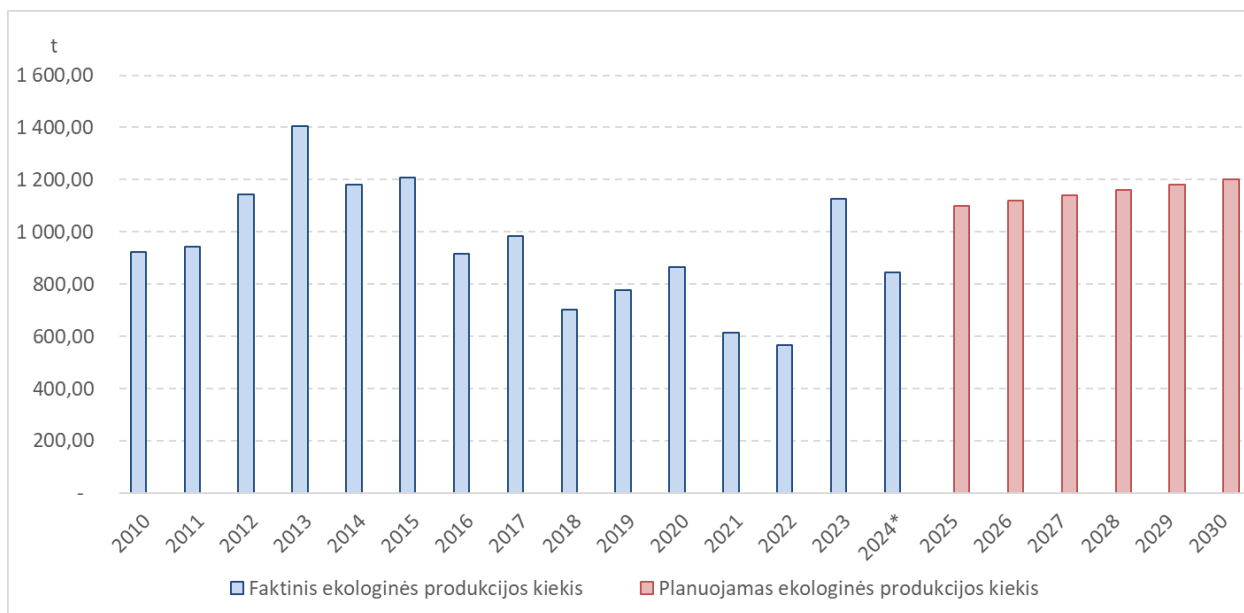
Pratekančioms akvakultūros sistemoms ir UAS tenkanti akvakultūros produkcijos dalis % 2010-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*



Akvakultūros produkciją gaminančių ir oficialią statistiką teikiančių įmonių skaičius 2010-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*

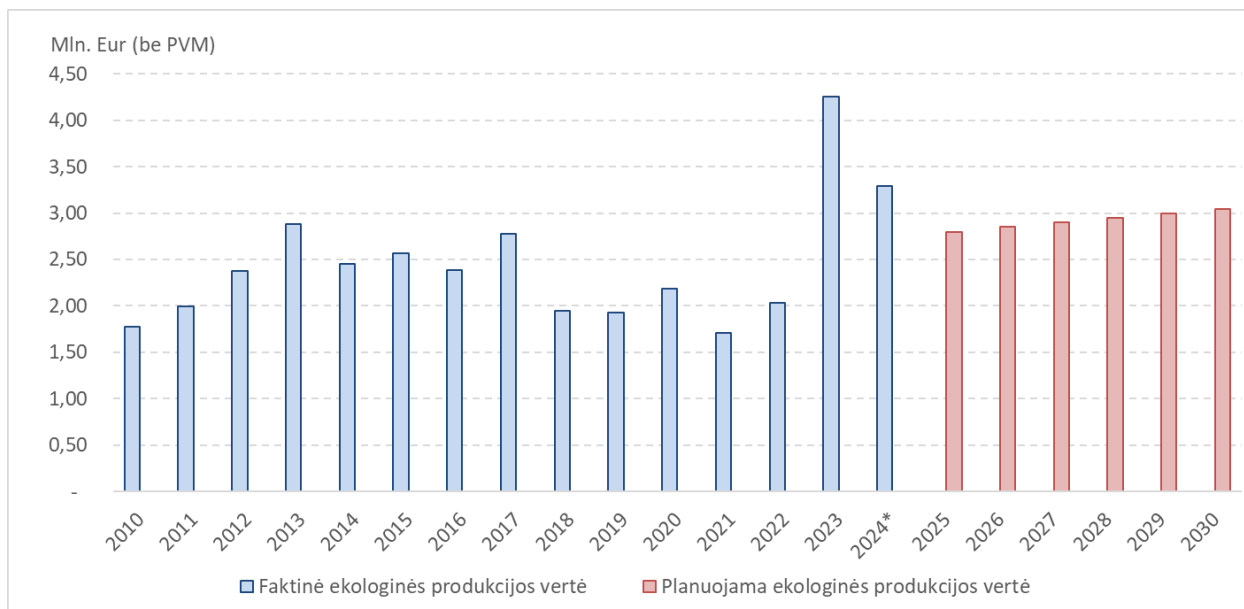
Akvakultūros ūkių, deklaruojančių produkcijos gamybą ir teikiančių oficialią statistiką skaičius turi didėjimo tendenciją su nežymiais svyravimais. Didelės apimties tvenkinių akvakultūros įmonių, kurių gamyba sudaro apie 75% bendro šalies akvakultūros gamybos kiekio skaičius praktiškai nesikeičia. Tuo tarpu smulkių akvakultūros ūkininkų, kurie deklaruoja mažos apimties tvenkinių veiklą skaičius yra nepastovus, gamyba yra nedidelio masto, dažnai trumpalaikė. UAS akvakultūrą vystančių ūkių

skaičius nuolat auga, tačiau kinta priklausomai nuo investicijų rentabilumo bei įsipareigojimų įvykdymo gavus paramą. Nepasiteisinus investicijoms bei praradus konkurencingumą nuo 2016 m. dalis UAS ūkių sustabdė veiklą, gamintojų skaičius mažėjo iki 2019 m. Neigiamą įtaką smulkiems gamintojams taip pat turėjo ir 2020 m. COVID19 apribojimai, dalis smulkių ūkių 2021-2022 m. sustabdė veiklą. Nepaisant minėtų priežasčių, bendras gamintojų skaičius ilguoju laikotarpiu didėja, tačiau mažėjant akvakultūros eksportui, vidaus rinkos poreikiai gali būti tas faktorius kuris lems tolesnį gamintojų skaičiaus kitimą. Pagal dabartinę ūkio subjektų skaičiaus dinamiką, Akvakultūros plėtros plane siektini rodikliai 2025 m. ir 2030 m. turėtų būti įgyvendinti.



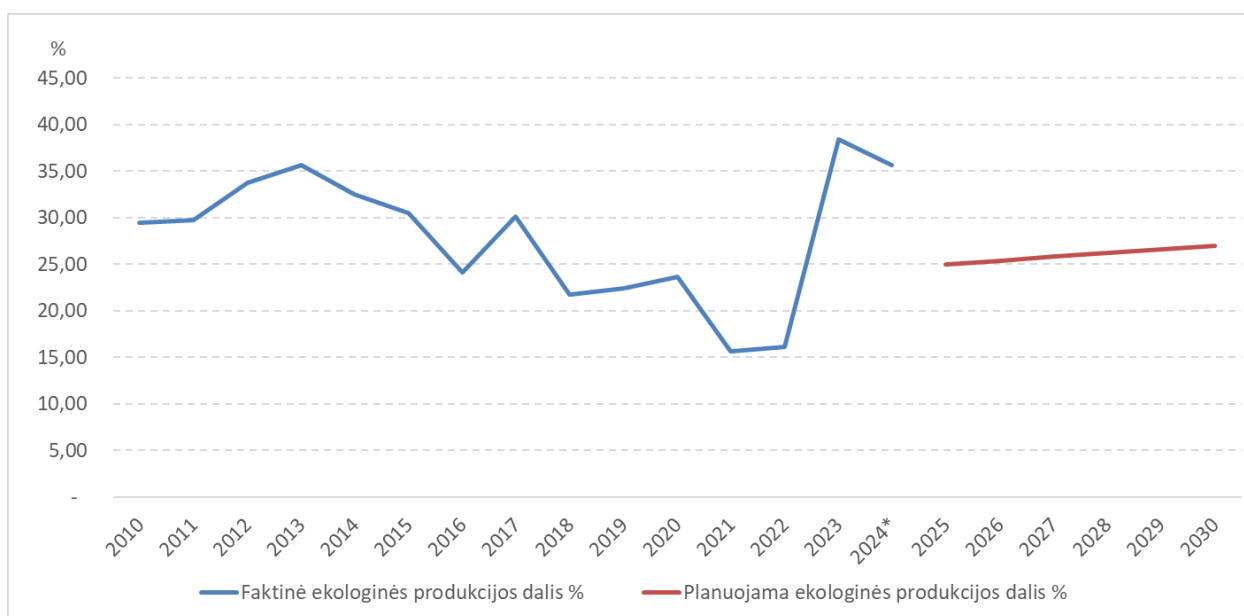
Užaugintos ir realizuotos ekologinės akvakultūros produkcijos kiekis 2010-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*

Ekologinės tvenkinių akvakultūros gamybos kiekiai 2010-2024 m. laikotarpiu neturėjo kryptingos tendencijos. Nuo 2010 m. iki 2013 m. buvo stebimas ekologiškos produkcijos didėjimas, tuo tarpu 2013-2022 m. laikotarpiu gamybos kiekiai tendencingai mažėjo. Ženklus ekologiškos akvakultūros kiekio padidėjimas buvo užfiksuotas 2023 m., kuomet augimas siekė 109%, o palyginus su 2022 m. Ekologinės akvakultūros gamybos pokyčius įtakoja paramos-kompensacijų intensyvumas. Kadangi ekologiškai gamybai reikalingi papildomi kaštai, o esanti marža pagal rinkos kainą nėra pakankama padengti papildomus kaštus, ekologiška gamyba yra subsidijuojama ir pasirinkimas plėtoti ekologinius ūkius yra susijęs su galima parama.

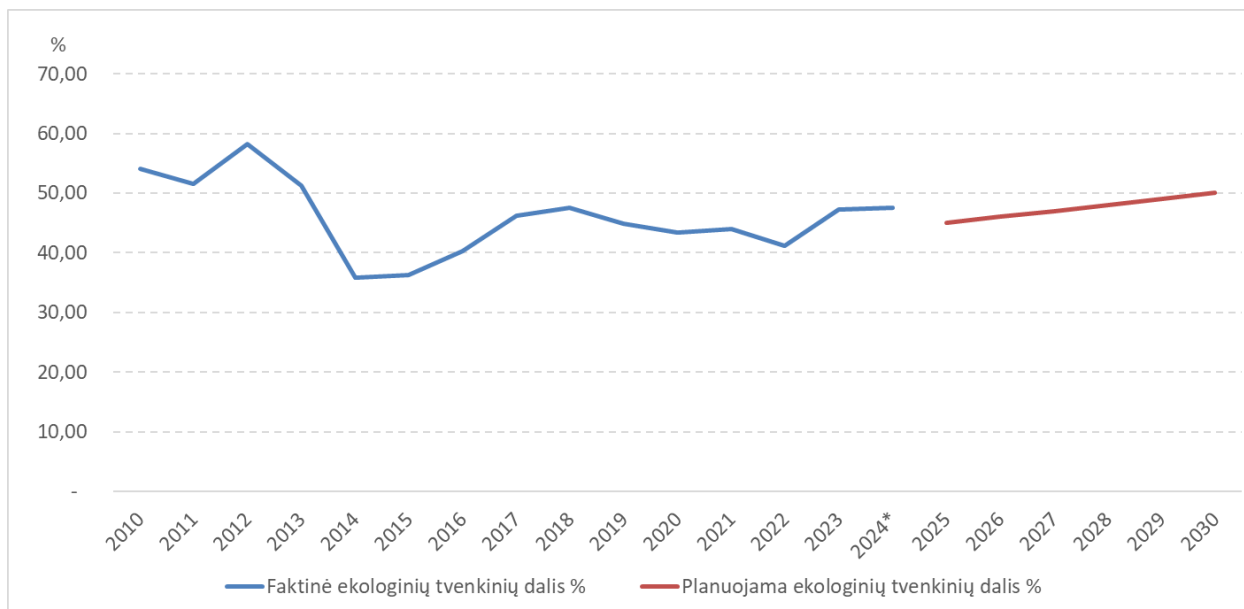


Užaugintos ir realizuotos ekologinės akvakultūros produkcijos vertė 2010-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*

Pagal faktinius 2023 m. ir prognozinčius 2024 m. duomenis, ekologinės gamybos kiekio ir produkcijos vertės siektinos reikšmės 2025 m. ir 2030 m. tikėtina, jog bus pasiektos arba net viršytos. Tačiau, jei išsipildytų 2013-2022 m. scenarijus, kuomet ekologinės produkcijos gamyba turėjo mažėjimo tendenciją (dėl nepakankamos paklausos, didelių kaštų, mažėjančios paramos), planuojami Akvakultūros plėtros plano 2025 m. ir 2030 m. rodikliai gali būti nepasiekti.



Ekologiškos tvenkinių akvakultūros produkcijos dalis % nuo visos tvenkinių produkcijos 2010-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*



Jūvintų ekologinės gamybos akvakultūros tvenkinių ploto dalis % nuo visų tvenkinių ploto 2010-2024 m. (* - prognozė) ir Akvakultūros plėtros plane siektina reikšmė 2025-2030 m.*

Jūvintų ekologinės akvakultūros tvenkinių ploto dalis nuo bendrojo tvenkinių ploto 2014-2024 m. laikotarpiu turėjo nežymų didėjimo tendą ir atitinka Akvakultūros plėtros plane siektinas reikšmes.